

7/3529
EK.99

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 2448
Konu : Samsun Milletvekili
Kemal ZEYBEK'in
Yazılı Soru Önergesi

..../..../2016
02 Mayıs 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 29/03/2016 tarihli ve 43452547-120.07-26966 sayılı yazınız

Samsun Milletvekili Kemal ZEYBEK'in Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu 7/3529 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fatma Güldemet SARI
Bakan

EK:
Cevap Yazısı (5 Sayfa)

SAMSUN MİLLETVEKİLİ
SAYIN KEMAL ZEYBEK'İN
TBMM 7/3529 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
AİT SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Samsun İli Tekkeköy İlçesinde yapılan ölçümler sonucunda, İstanbul'un Ümraniye İlçesinin ardından Türkiye'deki en sağlıksız hava kalitesi indeksine sahip ikinci şehir Samsun Tekkeköy İlçesi olmuştur. Bu konuda yetkililerin yapmış olduğu açıklamalarda; fabrika bacalarına filtre takılması gerektiğini aksi takdirde cezai işlemin yanında bu fabrikaların faaliyetlerinin durdurulacağını söylemekte. Buradan şu sonuç çıkıyor fabrikaların bacalarında filtre yok demektir. Halk sağlığını önemsemedikleri dikkati çekmektedir.

İlçede ulusal kirlilik sınırlarının aşıldığını ölçümler sonucu tespit edildiğini solunan havada yasal olarak en fazla 450 µg/m³ olması gereken kükürt dioksit değeri 4060 [ig/m³ kadar yükselmiştir. Tekkeköy hava ölçüm istasyonundan alınan ölçümlerde havada bulunan Partikül madde miktarları 429 µg/m³ çıkmış Samsun Organize Sanayi Bölgesinin de içinde bulunduğu Tekkeköy İlçesinde hava kirliliği yasal sınırların çok üzerindedir.

Organize sanayi bölgesinde bulunan fabrikaların üretim yaparken havayı, çevreyi ve doğayı kirletmemeleri gerekir. İnsan sağlığına zararlı olabilecek atık madde konusunda hassas davranmaları gerekmektedir.

Halk sağlığı uzmanlarından alınan bilgiye göre İlçede, asit yağmurlarının yağdığını bunun sonunda akciğer kanseri ve solunum yolları hastalıklarının arttığı izlenmektedir. Yaşlılar ve çocuklar bu durumdan fazlasıyla etkilenmektedir. İlçede ve bölgede insanlarımızı resmen öldürüyoruz, bunun önüne geçilmesi gerekir.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde bu gibi zehir saçan tesislerin kurulmasına izin verilmezken bu bölgenin seçilmesinin sebepleri nelerdir. Biran evvel insan sağlığına zararlı olan her ne olursa olsun gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır.

İnsan yoksa, canlı yoksa yapılanların bir anlamı yoktur. Tekkeköy İlçemizdeki hava Kirliliğinin sebeplerinin çevre ve insanlar üzerindeki etkileri nelerdir.

Bu nedenle;

- 1- Tekkeköy İlçesinde bulunan sanayi kuruluşlarından kaç tanesinin bacasından zehirli gaz salınmaktadır?
- 2- İlçedeki sanayi tesislerinde bacası bulunan ve filtre kullanmayan işletme sayısı ne kadardır?
- 3- Filtre kullanmayan, çevreye zehir saçan bu tip işletmelere ne gibi yaptırımlar uygulanmaktadır? Uyguladığınız her hangi bir yaptırım var mı?
- 4- Tekkeköy İlçesi hava ölçüm istasyonunda yapılan ölçümler sonucunda, havada bulunan kükürt oranı ve pml0 maddesi çok yüksek seviyelerde olduğu hava ölçüm istasyonu raporlarından anlaşılmaktadır. Bununla ilgili ne gibi önlemler alınmaktadır?
- 5- Zaman zaman asit yağmurlarının yağdığı, yetkililer tarafından açıklanmaktadır. Bölgede yaşayan İnsan, çevre ve canlılara verdiği zarar nelerdir? Bu konuda bir araştırma var mıdır? Yok ise araştırma yaptırmayı düşünüyor musunuz?
- 6- Tekkeköy İlçemizdeki rekor seviyedeki hava kirliliğini nasıl önlemeyi düşünüyorsunuz?

CEVAPLAR:

1-Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği ile bu yönetmelik kapsamında yer alan sanayi ve enerji tesislerinin üretim faaliyeti sonucu atmosfere yayılan is, duman, toz, gaz, buhar ve aerosol halindeki kirleticilere ait emisyonları kontrol altına almak amaçlanmıştır. Burada kirletici olarak doğrudan veya dolaylı olarak insanlar tarafından dış havaya bırakılan ve insan sağlığı üzerinde ve/veya bütün olarak çevre üzerinde muhtemel zararlı etkileri olan her türlü madde kastedilmektedir.

Tekkeköy ilçesinde faaliyet gösteren Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında olup, Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğine göre hava emisyonu konusunda çevre iznine tabi ve çevre izin belgesi mevcut olan Ek-1 listesinde yer alan tesis sayısı 18 adet, Ek-2 listesinde yer alan tesis sayısı ise 43 adettir. Bu tesislerin baca gazlarından yayılan kirleticiler olsa dahi bu kirleticilerin konsantrasyonları Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrol Yönetmeliğinin izin verdiği sınır değerler içerisinde kalmaktadır.

2-Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinde izne tabi tesisler için emisyon sınırları Yönetmeliğin Ek-1'inde verilmekte olup tesislerin burada belirtilen sınır değerlere uyması esastır. Kirletici vasfı yüksek olan tesisler için özel emisyon sınırları ise yönetmeliğin Ek-5'inde yer almaktadır. Burada belirtilen esaslar sektör türlerine göre değişmektedir. Dolayısı ile her bacası bulunan tesisin filtre kullanması gibi bir zorunluluk yönetmelikte yer almamaktadır. Yönetmelikte esas olan tesislerden kaynaklanan kirleticilerin yönetmelikte verilen sınır değerleri sağlamasıdır. Yani tesisler kullandıkları teknoloji ile direkt bu sınır değerleri sağlayabileceği gibi, bir takım baca gazı arıtma yöntemleri kullanarak da bu sınır değerleri sağlamak durumunda kalabilir. Bu tamamen tesisten kaynaklanan emisyonların sınır değerleri sağlayıp sağlayamaması ile ilgilidir.

Bazı sektör türlerinde Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği Ek-5 kapsamında filtre kullanılması sınır değerlerin sağlanıp sağlanmadığına bakılmaksızın zorunluluktur. Örneğin: Ek-5.G.Dökümhaneler sektöründe yer alan bir tesiste "toz ihtiva eden atık gazlar bir toz tutma sisteminden geçirildikten sonra dış havaya atılmalıdır." Hükmü doğrultusunda toz tutma sisteminin bulunması zorunludur. Dolayısıyla sanayi tesisinin sektörü kapsamında aksi bir hüküm bulunmadıkça her bacası bulunan tesisin filtre takması gibi bir zorunluluk yönetmelikte bulunmamaktadır.

3-Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında filtre kullanılması zorunlu olan tesisler Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında çevre izin belgesi alma süreçlerinden olan hava emisyonu konulu uygunluk belgesini alırken tesislerin fiziksel şartları (filtre, toz tutma sistemi, baca yükseklikleri vb.) sağlayıp sağlamadıkları incelenmektedir. Uygun olmayan işletmelere hava emisyon uygunluk belgesi düzenlenmemekte dolayısı ile bu tesisler çevre izin belgelerini almak için gerekli olan bu evrak bulunmadığında izin süreçlerine başlayamamaktadırlar.

Hava emisyonu yönünden kurulması gereken filtreleri kurmayan, filtreleri kurulu olduğu halde standartlara uygun çalışmayan veya Çevre izin belgesi almadan faaliyette bulunan işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanununun 20. maddesi b bendi gereği, Samsun İli Tekkeköy İlçesinde 2015 yılında hava emisyonu yönünden toplam 88 adet denetim yapılmış olup, 4 işletmeye toplam 116.240 TL idari para cezası uygulanmıştır. Yine 2016 yılında hava emisyonu yönünden toplam 30 adet denetim yapılmış olup, 2 işletmeye toplam 98.180 TL idari para cezası uygulanmış ve faaliyetleri süre verilmeksizin durdurulmuştur.

4-2013/37 sayılı Genelge gereğince yüksek ve düşük kirlilik potansiyeli bulunan İllerimiz belirlenmiş olup, bu kapsamda hazırlanan Samsun İline ait temiz hava eylem planı bulunmaktadır.

Samsun İlimizde Merkez (Samsun-1) ve Tekkeköy (Samsun-2) olmak üzere toplam 2 adet Hava Kalitesi Ölçüm istasyonu bulunmaktadır. Bu istasyondan alınan sonuçların yayınlandığı Ulusal Hava Kalitesi İzleme ağı Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce izlenmektedir. İzleme ağında yayınlanan her bir istasyona ait kirletici parametrelerine ilişkin hava kalitesi index değeri Hassas ve Üzeri sınıflarda olması durumunda İstasyon verileri incelenerek, kirlilik oluşturacak potansiyel sanayi tesisleri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz personellerince denetlenmektedir.

Samsun ili Tekkeköy ilçesinde 2016 yılı Şubat ayı içerisinde zaman zaman Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda kükürtdioksit (SO₂) parametresinde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde verilen uyarı eşiğinin aşıldığı gözlemlenmiştir. Söz konusu tarihlerde Orman ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğünden alınan verilere göre bölgede %70-80 şiddetinde inversiyon (atmosfer içerisinde sıcaklığın yer seviyesinden itibaren yukarıya doğru artış göstermesi durumu) bildirilmiştir.

17 Şubat 2016 tarihinde Tekkeköy ilçesinde faaliyette bulunan ve SO₂ kaynağı olabileceği düşünülen Eti Bakır A.Ş. Samsun İşletmesi ve Toros Terminal Servisleri ve Denizcilik A.Ş.'de Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce denetimler yapılmıştır.

Toros Tarım San. Ve Tic. A.Ş. tarafından Tekkeköy ilçesi Sanayi Mahallesi, Selyeri mevkiinde bulunan ve Toros Terminal Servisleri ve Denizcilik A.Ş. tarafından işletilen Gübre Üretim Tesisi sınırları içerisinde 2.200 ton/gün kapasiteli "Sülfürik Asit Üretim Tesisi ve Proses Atık Isısından Elektrik Santrali" kurulmuştur. 17 Şubat 2016 tarihinde Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce yapılan denetimde "Sülfürik Asit ve Atık Isısından Enerji Üretim Tesisine" hava emisyonu konulu çevre izni bulunmadan faaliyet gösterdiği için 2872 Sayılı Çevre Kanununa muhalefet eylemi nedeniyle 49.095 TL idari para cezası uygulanmıştır. 2872 Sayılı Çevre Kanununun 15. Maddesinde belirtilen "Faaliyet, süre verilmemesi halinde derhal durdurulur" hükmü doğrultusunda Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında geçici faaliyet belgesi olmadan faaliyete başladığı tespit edilen "Sülfürik Asit üretim Tesisininin" faaliyeti, 23/02/2016 gününde geçici faaliyet belgesi alınana kadar hammadde beslemesinden (katı kükürt) mühürlenerek durdurulmuştur. Söz konusu tesise Bakanlığımızca 25/02/2016 tarih ve 5791 sayılı belge ile Geçici Faaliyet Belgesi verildiğinden 26/02/2016 günü faaliyetten men kararı kaldırılmıştır. Bunun akabinde yetkili çevre ölçüm laboratuvarı çağırılarak 26/02/2016 günü sülfürik asit tesisi ana bacasında SO₂ emisyonları ölçtürülmüş ve ölçüm değerlerinin Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği'nde verilen sınır değeri aşmadığı görülmüştür.

27/02/2016 tarihinde Tekkeköy Hava Kalitesi izleme istasyonunda SO₂ değerinin yükselmesi üzerine Toros Tarım San.Tic.A.Ş.'de yapılan denetimde sülfürik asit üretim tesisinin faaliyeti S.K.H.K.K. Yönetmeliği Madde 30.b. ve Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında, işletilmesinin kısıtlanmasına gidilerek Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce belirlenecek süreye kadar yüzde elli kapasite ile çalıştırılması kararı tebliğ edilmiştir.

Bölgede bulunan ve sülfürik asit üretimi yapan Eti Bakır A.Ş.'de 27/02/2016 günü denetim yapılarak yetkili çevre laboratuvarına tesis ana bacasında emisyon ölçümü yaptırılmıştır. Ayrıca tesisin faaliyeti, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği Madde 30.b. ve Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında işletilmesinin kısıtlanmasına gidilerek Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce belirlenecek süreye kadar yüzde elli kapasite ile çalıştırılması kararı

tebliğ edilmiştir. 27/02/2016 günü ani denetimde yaptırılan emisyon ölçüm sonuçlarına göre tesis ana bacasından yayılan SO₂ emisyonlarının Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği'nde verilen sınır değeri aşmadığı görülmüştür. Eti Bakır A.Ş. Samsun İşletmesinde mevcut bulunan SO₂ sürekli emisyon ölçüm sistemine ait 17 Şubat 2016 ile 27 Şubat 2016 tarihleri arasındaki veriler incelenmiş ve Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinde verilen sınır değerleri aşmadığı tespit edilmiştir.

Eti Bakır A.Ş. Samsun İşletmesinde 29/02/2016 tarihinde yapılan denetimde tesisten kaynaklı çevre izninde mevcut bulunan bacalar haricinde konvertör ünitesinden kaçak gaz emisyonlarının bulunduğu tespit edilmiş olup, tesise 2872 sayılı Çevre Kanununun 20.b maddesinde belirtilen "İzne tabi tesisleri, aldıkları izin belgesinde veya yönetmeliklerde öngörülen önlemleri almadan veya yönetmeliklerde belirlenen emisyon standartlarına ve sınırlamalarına aykırı olarak işletenlere 24.000 Türk Lirası idari para cezası verilir." Hükmü doğrultusunda tesise 49.095 TL idari para cezası uygulanmış ve tesisin faaliyetinin aykırılık giderilene kadar süre verilmeksizin durdurulmasına 04/03/2016 tarihli İdari Yaptırım Karar Tutanağı ile karar verilmiştir.

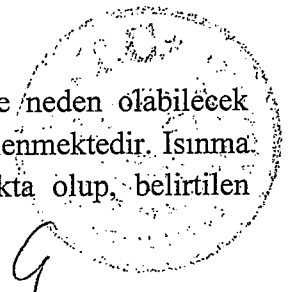
İlimiz Tekkeköy İlçesinde bulunan Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda 01 Mart 2016 günü 07:00-13:00 saatleri arasında kükürtdioksit (SO₂) parametresinde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde belirtilen 500 µg/m³ uyarı eşiğinin ardışık üç saatten fazla aştığı gözlemlenmiştir. Bu kapsamda Eti Bakır A.Ş.'de denetim yapılarak ana bacada bulunan kükürtdioksit sürekli ölçüm cihazına ait 28/02/2016 ila 01/03/2016 tarihleri arasındaki veriler incelenmiş ve Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinde verilen sınır değeri aşmadığı tespit edilmiştir. Tesisin 27/02/2016 tarihindeki tebligatımız doğrultusunda yüzde elli kapasite ile çalıştığı üretim verilerinden görülmüştür.

Toros Tarım A.Ş.'de 01/03/2016'da yapılan denetimde; denetim esnasında NPK, Kimyevi Gübre Tesisi, Sülfürik Asit ve Fosforik Asit ünitelerinin faaliyette olduğu, DAP ünitesinin duruşta olduğu, sülfürik asit tesisinde 27/02/2016 tarihindeki tebligatımız doğrultusunda yüzde elli kapasite ile çalıştığı üretim verilerinden görülmüştür.

Eti Bakır A.Ş. Samsun İşletmesi, 24/06/2015 tarihli ÇED Olumlu kararına istinaden kapasite artırımı ve üretim iyileştirme projesi kapsamında gerekli iyileştirmeleri gerçekleştirmek için 01/03/2016 itibariyle duruşa geçmek üzere hazırlıklara başlanarak izabe firmasının tekniğine uygun olarak boşaltma ve soğutma işlemlerini gerçekleştirerek duruşa geçebileceğini Samsun Valiliğimize bildirmiştir. Tesisin 09/03/2016 tarihi itibariyle tamamen faaliyetini durdurduğu ve yukarıda belirtilen modernizasyon çalışmalarını tamamlayıncaya kadar faaliyete geçmeyeceği Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce tespit edilmiştir.

Tekkeköy ilçesinde bulunan hava kalitesi izleme istasyonunda ölçümü yapılan hava kirliticilerine ait veriler düzenli olarak takip edilmektedir. Hava kalitesi indeksinin yukarıda belirtilen süreçler neticesinde normal seviyelere döndüğü gözlemlenmiştir. Halihazırda ilçede bulunan Toros Tarım San.A.Ş.'ne ait Sülfürik Asit üretim tesisi, 27/02/2016 tarihindeki tebligatımız doğrultusunda yüzde elli kapasite ile çalışmaya devam etmektedir. 31/03/2016 günü yapılan denetim ile günlük sülfürik asit üretim kapasite bilgileri alınarak durum teyit edilmiştir.

5,6-Samsun İlimize ait Temiz Hava Eylem Planı bulunmaktadır. Hava kirliliğine neden olabilecek sanayi tesisleri Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz personellerince denetlenmektedir. Isınma ve trafikten kaynaklı alınacak tedbirler Temiz Hava Eylem Planında yer almakta olup, belirtilen

önlemlerin uygulanması çalışmaları, Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz tarafından Temiz Hava Eylem Planında oluşturulan takvime göre uygulanmaktadır.

Hava Kalitesinin Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinde hava kalitesi; “hava kirliliğinin insanlar ve çevreleri üzerindeki etkilerinin bir göstergesi olan ve havadaki hava kirleticilerinin artan miktarlarıyla azalan atmosfer kalitesidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Hava kalitesinin değerlendirilmesi uzun vadeli sınır değerler, kısa vadeli sınır değerler yolu ile yapılmaktadır. Uyarı eşikleri ise; “Aşıldığında, nüfusun geneli için kısa süreli maruz kalmadan dolayı insan sağlığına bir riskin söz konusu olduğu ve ilgili yetkili merci tarafından acil önlemlerin alınacağı seviyeyi,” belirtmektedir. Bu doğrultuda kükürtdioksit parametresinde Şubat ve Mart ayı içerisinde zaman zaman uyarı eşiklerinin aşılması ile ilgili yukarıda açıklanan tedbirler alınmış ve uygulanmıştır.

Tekkeköy İlçesi sanayi tesislerinin yoğun olarak bulunduğu bir ilçe olup, ilçedeki hava kirliliğinin başlıca kaynakları arasında sanayi tesisleri yer almakla birlikte, ilçede ısınma ve trafik kaynaklı hava kirliliği de oluşmaktadır. Tekkeköy ilçesinde bulunan Bakanlığımıza ait hava kalitesi izleme istasyonu konum olarak Samsun Ordu devlet karayoluna yaklaşık 250 metre mesafededir.

Hava kirliliğinin önlenmesi için öncelikli olarak bölgede bulunan ve hava emisyonuna neden olan sanayi tesislerinde planlı, ani ve şikayet bazlı denetimler yapılmaktadır. Yapılan denetimler ile tesislerin hava emisyonu uygunlukları gerek çevre izni alınılarak gerekse de çevre izni bulunan tesislerde teyit amaçlı emisyon ölçümleri ile izlenerek kaynağında önlenmesi sağlanmaktadır. Tekkeköy ilçesinde Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında sürekli emisyon ölçüm sistemi bulundurması zorunlu olan tesis sayısı 4 adettir. Bu tesisler; Cengiz Enerji A.Ş. Doğalgaz Çevrim Santrali, Toros Tarım San. Tic. A.Ş. Samsun İşletmesine ait sülfürik asit üretim tesisi, Eti Bakır A.Ş. Samsun İşletmesi ve Yeşilyurt Enerji A.Ş. Doğalgaz Çevrim Santralidir.

Tekkeköy İlçesinde kurulu, Cengiz Enerji San.Tic. A.Ş.’ne ait toplam 850 MW kapasiteli doğalgaz yakıtlı kombine çevrim enerji santralinin Bakanlığımızdan alınmış çevre izin belgesi mevcut olup 3 adet bacasında yanma gazlarının (karbonmonoksit, azotoksitler, kükürtdioksit) sürekli ölçümü için sistem bulunmaktadır. Baca gazı verileri anlık olarak Bakanlığımızca çevrimiçi (on-line) izlenebilmekte olup takibi ve denetimi yapılmaktadır.

Tekkeköy ilçesinde Yeşilyurt Enerji Elektrik Üretim A.Ş.’ne ait toplam 140 MW kapasiteli doğalgaz yakıtlı kombine çevrim enerji santralinin de Bakanlığımızdan alınmış çevre izin belgesi bulunmakta olup 8 adet bacasında yanma gazlarının sürekli ölçümü için sistem bulunmaktadır. Baca gazı verileri anlık olarak Bakanlığımızca çevrimiçi (on-line) izlenebilmektedir.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında Samsun İli için 2014-2019 yıllarına ait Temiz Hava Eylem Planı hazırlanmış olup, onay sürecindedir. Söz konusu tesislerin takibi ve denetimleri Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce düzenli olarak gerçekleştirilmekte olup, 2872 Sayılı Çevre Kanunu ve mer’i mevzuat kapsamında gerekli işlemler uygulanmaktadır.

